

Social- och hälsovårdsutskottet

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2020

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2020 (B 6/2021 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- ordförande Riikka Slunga-Poutsalo, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- ordförande Vertti Kiukas, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör Outi Antila, Folkpensionsanstalten
- ordförande Tuija Sarlin, Kelan toimihenkilöt ry
- regeringssekreterare Marko Leimio, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Liisa Siika-aho, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt 5 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska fullmäktige övervaka Folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet med beaktande av bland annat kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Enligt bestämmelsen ska fullmäktige också årligen lämna en berättelse om sin verksamhet till riksdagen.

Utskottet konstaterar att Folkpensionsanstaltens verksamhet under 2020 och de viktigaste statistiska uppgifterna har sammanfattats väl i berättelsen. Utgifterna för de sociala trygghetsförmåner som Folkpensionsanstalten hade hand om uppgick till 15,9 miljarder euro 2020, vilket var 6,7 procent mer än året innan. Utgifterna för pensionsförsäkringsförmånerna ökade med 6,3 procent, utgifterna för sjukförsäkringsförmånerna med 3,9 procent och förmånsutgifterna för allmänna fonden för social trygghet med 8,9 procent. Verksamhetskostnaderna var 546 miljoner euro, vilket är cirka 3 procent av de totala kostnaderna för förmånsfonderna. Utskottet betonar att en långsiktig utveckling av förmånssystemet och ärendehanteringstjänsten samt i synnerhet Kanta-tjänsten och andra dataförvaltningssystem samt informationssäkerheten bör tryggas med tillräckliga resurser.

Betänkande ShUB 35/2021 rd

Folkpensionsanstaltens fullmäktige följer handläggningstiderna och genomströmningstiderna för förmånerna samt serviceläget inklusive antalet kundbesök i FPA:s servicekanaler. Under året behandlades särskilt coronapandemin och dess konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet samt bland annat ett försök som gäller förfarandet för registrering av rehabilitering, praxis för avgörande av förmåner vid arbetsoförmåga samt Folkpensionsanstaltens it-utveckling.

Effekterna av coronapandemin på Folkpensionsanstaltens verksamhet

Under året inverkade coronapandemin på många sätt på Folkpensionsanstaltens verksamhet. I och med pandemin ökade antalet ansökningar om förmåner som tryggar försörjningen, men däremot var ansökningarna färre än normalt exempelvis i fråga om sjukvårdsersättningar, läkemedel och rehabilitering. Dessutom gjordes det också flera ändringar i förmånslagstiftningen som inverkar på verkställigheten, betydelsen av kommunikationskanalernas säkerhet betonades och personalen övergick i stor utsträckning till distansarbete.

I och med coronapandemin kom Folkpensionsanstalten att sköta utkomstskyddet för arbetslösa företagare och som nya förmåner temporärt stöd och temporär ersättning vid epidemi. Antalet ansökningar inom utkomstskyddet för arbetslösa ökade kraftigt och därför förenklades behandlingen av ansökningarna genom ändringar i lagstiftningen. Till följd av den ökade arbetsmängden anställdes mer personal, samtidigt som en del av utvecklings- och planeringsarbetena avbröts och de anställda övergick till att handlägga förmåner som hopat sig. Utskottet konstaterar att Folkpensionsanstalten vid verkställigheten har kunnat svara flexibelt på den snabbt föränderliga lagstiftningen och den ökade arbetsmängden. Också handläggningstiderna för ansökningarna har hållits på en rimlig nivå.

Coronapandemin medförde betydande utmaningar för Folkpensionsanstaltens kundservice, som i mars 2020 snabbt måste omorganiseras för att trygga kundernas och personalens hälsa. I stället för besök på byråerna hänvisades kunderna i första hand till andra servicekanaler, dvs. webbtjänsten, telefontjänsten och bokning av telefontid. Endast när det var nödvändigt bads kunderna besöka serviceställena. Utskottet välkomnar att även om antalet ansökningar ökade och tyngdpunkten i ärendehanteringens förflyttades till distanskontakter, förblev kundtillfredsställelsen enligt berättelsen på en god nivå.

Utskottet välkomnar att fullmäktige har fäst särskild uppmärksamhet vid tillgången till tjänster för sårbara kundgrupper och i synnerhet följt läget i fråga om tjänsterna för de kunder som saknar telefon. Utskottet anser det vara viktigt att man vid utvecklingen av olika serviceformer och även i krissituationer säkerställer tjänster för sådana kundgrupper som har svårt att nyttja webbtjänster eller telefontjänster. Utskottet påpekar att utöver distansservice måste det också finnas ett tillräckligt servicenät som möjliggör personliga besök.

Personalen

Under året ökade Folkpensionsanstaltens personalstyrka till följd av den extra arbetsmängd som coronapandemin orsakade. I slutet av året var antalet anställda 8 095, vilket är 444 fler än året innan. Trots den extra arbetskraften ökade overtidsarbetet jämfört med 2019. År 2020 uppgick över-

Betänkande ShUB 35/2021 rd

tidsarbetet till 1,2 procent av den ordinarie arbetstiden och sammanlagt 165 244 timmar, vilket är 15 procent mer än 2019.

Utskottet anser det vara bra att arbetsförmågan och arbetshälsan vid Folkpensionsanstalten enligt resultaten av personalenkäten fortfarande låg på en hög nivå, trots att det exceptionella året satte personalens arbetshälsa och arbetskapacitet på prov. En positiv utveckling iaktogs både i arbetsförhållandena och i den egentliga arbetshälsan, och också sjukfrånvaron minskade. Även antalet registrerade hotfulla situationer som personalen upplevt minskade, men inte i samma utsträckning som antalet kontorsbesök minskade på grund av coronapandemin. Utskottet betonar behovet av kontinuerlig uppföljning av hur arbetshälsan och säkerheten i arbetet utvecklas.

Revidering av lagstiftningen om Folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsutskottet har vid behandlingen av verksamhetsberättelserna från Folkpensionsanstaltens fullmäktige flera gånger understrukt behovet av att utreda om tillsynen och styrningen av Folkpensionsanstalten samt Folkpensionsanstaltens ställning (ShUB 3/2018 rd, ShUB 40/2018 rd och ShUB 43/2020 rd) behöver ändras. I lagen om Folkpensionsanstalten gjordes ändringar av teknisk natur i syfte att uppdatera bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens uppgifter och organisation genom en lag som trädde i kraft i juni 2021 (425/2021).

Utskottet konstaterar att en parlamentarisk arbetsgrupp har tillsatts för att utreda tillsyn, ställning och behörighetsförhållanden i fråga om Folkpensionsanstalten samt större ändringsbehov som gäller Folkpensionsanstalten och att den ska lämna sitt förslag i januari 2022. Arbetsgruppen har till uppgift att lägga fram förslag till precisering av bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens förvaltning och till stärkande av styrningen från ministerierna inom Folkpensionsanstaltens verksamhetsområde, särskilt med beaktande av behoven av IKT-utveckling. Arbetsgruppen ska dessutom bedöma behoven av och lägga fram eventuella förslag till översyn av bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens konstitutionella ställning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 6/2021 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ShUB 35/2021 rd

Helsingfors 10.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Kim Berg sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Noora Koponen gröna
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Aino-Kaisa Pekonen vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.